

GRUPA KAPITAŁOWA

Dom Maklerski BZ WBK Spółka Akcyjna („Dom Maklerski”) jest podmiotem zależnym Banku Zachodniego WBK S.A.

Siedziba:

plac Wolności 15, 60-967 Poznań

tel. (+48 61) 856 48 80

faks (+48 61) 856 47 70

Zarejestrowany przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, nr KRS 0000006408. Skład Zarządu: Mariusz Sadłocha, Jacek Idczak, Jolanta Matuszczak, Filip Paszke, kapitał zakładowy – 45 073 400 zł w całości wpłacony, NIP 778-13-59-968.

METODY KOMUNIKACJI

Klient może kontaktować się z Domem Maklerskim osobiście (np. w Punkcie Obsługi Klientów) oraz za pośrednictwem kanałów elektronicznych (sieć telefoniczna, sieć Internet). Klient może składać zlecenia osobiście w Punkcie Obsługi Klientów oraz za pośrednictwem kanałów elektronicznych (sieć telefoniczna, sieć Internet).

JĘZYKI, W KTÓRYCH DOM MAKLESKI ŚWIADCZY SVOJE USŁUGI

Dom Maklerski świadczy usługi w języku polskim. Wybrane informacje lub dokumenty mogą być przekazywane Klientom dodatkowo w języku angielskim.

ZEZWOLENIE

Dom Maklerski BZ WBK S.A. prowadzi działalność na podstawie zezwolenia Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego). Dom Maklerski podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Komisja Nadzoru Finansowego

Siedziba:

plac Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262 50 00

faks (+48 22) 262 51 11 (95)

www.knf.gov.pl

ZAKRES ŚWIADCZONYCH USŁUG

Dom Maklerski świadczy następujące usługi:

- 1) przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych realizowanych na rynkach w Polsce i rynkach zagranicznych,
- 2) wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek Klientów,
- 3) oferowanie instrumentów finansowych,
- 4) świadczenie usług w wykonaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe lub zawieranie i wykonywanie innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe,
- 5) świadczenie usług dodatkowych związanych z subemisją usługową lub inwestycyjną,
- 6) prowadzenie rachunków papierów wartościowych, na których zapisywane są instrumenty finansowe oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi,
- 7) przechowywanie lub rejestrowanie zmian stanu posiadania instrumentów finansowych,
- 8) sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
- 9) doradztwo dla przedsiębiorców w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstwa lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią,

10) doradztwo i inne usługi w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw.

DZIAŁANIE ZA POŚREDNICTWEM AGENTA

W zakresie dotyczącym wybranych czynności Dom Maklerski działa za pośrednictwem zarejestrowanego w Polsce agenta firmy inwestycyjnej (Bank Zachodni WBK S.A.).

KATEGORIE KLIENTÓW

Dom Maklerski klasyfikuje swoich Klientów w celu zapewnienia im właściwego poziomu ochrony. Ochrona polega na przekazywaniu Klientom określonych informacji, badaniu odpowiedniości oferowanych Klientom usług lub produktów, stosowaniu w stosunku do Klientów danej kategorii określonych polityk i wykonywaniu innych obowiązków, zgodnie z wymogami Dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG i akty prawne wydane na jej podstawie (zwanej dalej łącznie „MiFID”) oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (zwane dalej „Rozporządzeniem”). Dom Maklerski klasyfikuje Klientów na detalicznych, profesjonalnych (branżowych), a wśród tych ostatnich wyróżnia także uprawnionych kontrahentów. Najwyższy poziom ochrony przysługuje zgodnie z MiFID oraz Rozporządzeniem Klientom detalicznym, a najniższy – Klientom, którzy są uprawnionymi kontrahentami. Zgodnie z MiFID oraz Rozporządzeniem w przypadku Klientów profesjonalnych Dom Maklerski:

- nie ma obowiązku badania odpowiedniości usług i produktów oferowanych Klientom profesjonalnym;
- nie ma obowiązku opracowania regulaminu świadczenia usług maklerskich, a prawa i obowiązki Domu Maklerskiego i Klienta profesjonalnego z tytułu świadczenia usługi maklerskiej określone są w umowie o świadczenie usług maklerskich;
- przy wykonywaniu zleceń Klienta profesjonalnego Dom Maklerski przekazuje Klientowi profesjonalnemu niezwłocznie po wykonaniu zlecenia jedynie istotne informacje dotyczące wykonania tego zlecenia, bez podawania informacji szczegółowych.

Klient ma prawo w każdym czasie pisemnie zażądać, aby Dom Maklerski traktował go jak Klienta innej kategorii niż ta, do której został zaklasyfikowany, w szczególności Klient profesjonalny ma prawo pisemnie zażądać od Domu Maklerskiego uznania go za Klienta detalicznego w zakresie określonym w tym żądaniu. Dom Maklerski będzie uwzględniał żądania Klientów zgodnie z poniższymi zasadami. W przypadku wyboru przez Klienta kategorii o niższym poziomie ochrony Dom Maklerski będzie traktował Klienta zgodnie z jego żądaniem, o ile Klient ten spełnia wymogi dotyczące ilości zawieranych transakcji, ich wartości i wartości aktywów Klienta, określone w MiFID lub w Rozporządzeniu. Nawet jeśli Klient spełnia te wymogi, Dom Maklerski może odmówić zakwalifikowania Klienta do kategorii podlegającej niższej ochronie, w szczególności dla zapewnienia Klientowi maksymalnej ochrony. Dom Maklerski będzie w każdym przypadku uwzględniał żądanie Klienta zaklasyfikowania go do kategorii o zwiększonej ochronie w stosunku do dotychczasowej.

INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH I RYZYKU

RYZYKO

Dom Maklerski informuje, że nieodłączną częścią każdej inwestycji jest ryzyko. Poziom tego ryzyka jest zróżnicowany i zależy od rodzaju instrumentu finansowego, który jest przedmiotem inwestycji. Podjęcie każdej decyzji inwestycyjnej wiąże się między innymi z koniecznością określenia przyszłego dochodu oraz oceny ryzyka z nim związanego.

Dom Maklerski wyjaśnia, iż inwestowanie środków w instrumenty finansowe wiąże się z ryzykiem utraty części lub całości zainwestowanych środków, a nawet koniecznością poniesienia dodatkowych kosztów. Dom Maklerski zwraca również uwagę, iż na cenę instrumentów finansowych ma wpływ wiele różnych czynników, które są lub mogą być niezależne od emitentów i wyników ich działalności. Można do nich zaliczyć m.in. zmieniające się warunki ekonomiczne, prawne, polityczne i podatkowe.

Korzystanie z produktów kredytowych lub limitu należności jest związane z dźwignią finansową, co powoduje możliwość osiągnięcia większej stopy zwrotu, ale może także doprowadzić do poniesienia większych strat.

Informacje o wysokiej stopie zwrotu z danego instrumentu lub usługi uzyskane w przeszłości nie stanowią gwarancji jej osiągnięcia tak obecnie, jak i w przyszłości, dlatego też nie powinny być one traktowane jako zapowiedź osiągnięcia takich wyników.

Informacje na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz związanych z nimi ryzyk zostały zamieszczone poniżej. Są one także udostępniane przez ich emitentów w prospektach emisyjnych, memorandumach informacyjnych oraz warunkach obrotu i emisji. Informacje te przekazywane są również przez specjalistyczne serwisy informacyjne, Komisję Nadzoru Finansowego i Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (www.gpw.pl). Na ww. stronach znajdują się m.in. materiały edukacyjne dla inwestorów.

Inwestując w instrumenty finansowe notowane w zagranicznych miejscach wykonania, Klient powinien uwzględnić dodatkowe ryzyka opisane w zamieszczonej poniżej informacji poświęconej inwestycjom w zagranicznych miejscach wykonania.

Informacje zamieszczone w niniejszym dokumencie nie zawierają opisu wszystkich ryzyk.

Dom Maklerski zwraca uwagę, że przed podjęciem decyzji inwestycyjnej Klient winien dokładnie zapoznać się z informacjami na temat poszczególnych instrumentów finansowych oraz ryzyk z nimi związanych.

AKCJE

Charakterystyka

Akcje są udziałowym instrumentem finansowym odzwierciedlającym prawo do własności części majątku spółki. Akcja jako prawo udziałowe oznacza członkostwo w spółce akcyjnej i wyznacza jednocześnie zakres praw i obowiązków akcjonariusza. Uprawnienia akcjonariuszy dzieli się na majątkowe i korporacyjne. Wśród uprawnień majątkowych wyróżnia się np. prawo do dywidendy, prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji. Do uprawnień korporacyjnych zaliczane są m.in.: prawo do udziału w walnym zgromadzeniu spółki, prawo do informacji o działalności spółki, prawo głosu. Posiadanie akcji wiąże się nie tylko z uprawnieniami, ale również z określonym ryzykiem. Jednym z podstawowych ryzyk, które są nieodłącznie związane z inwestycjami w akcje, jest zmienność ich wyceny dokonywana przez rynek. Jeżeli spółka prosperuje dobrze, wtedy wraz ze wzrostem wartości spółki może rosnąć cena jej akcji, mogą pojawiać się również dywidendy. Jednak w wolnorynkowej gospodarce, opartej na działaniu w warunkach konkurencji, możliwe są także zupełnie inne scenariusze – trudności ze sprzedażą produktów, brak zysków, a nawet upadłość spółki. Mając świadomość szans nieograniczonego wzrostu akcji dobrze prosperującej spółki, nie można zapominać o możliwości spadku ich wartości rynkowej, a w skrajnych przypadkach – całkowitej utraty wartości akcji spółki upadającej.

Przedmiotem obrotu zorganizowanego są akcje nieposiadające postaci materialnej.

Czynniki ryzyka

Główne czynniki ryzyka inwestycji w akcje dotyczą kondycji finansowej spółek będących ich emitentami. Do głównych grup ryzyka należy zaliczyć:

- ryzyko makroekonomiczne – wynika z wrażliwości rynku kapitałowego na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne, w szczególności takie jak: tempo wzrostu gospodarczego, stopień nierównowagi makroekonomicznej (deficyty budżetowe, handlowe i obrotów bieżących), wielkość popytu konsumpcyjnego, poziom inwestycji, wysokość stóp procentowych, wielkość i kształtowanie się poziomu inflacji, wielkość i kształtowanie się poziomu cen surowców czy sytuacja geopolityczna;
- ryzyko branżowe – akcje spółek działających w określonej branży narażone są na grupę specyficznych czynników ryzyka, w szczególności takich jak: wzrost konkurencji, spadek popytu na produkty sprzedawane przez podmioty z branży oraz zmiany technologiczne; dywersyfikacja branżowa może skutecznie ograniczyć ryzyko branżowe;
- ryzyko specyficzne spółki – wszystkie akcje spółek narażone są na ryzyka indywidualnego podmiotu gospodarczego, do których w szczególności można zaliczyć: jakość prac zarządu, zmiany strategii lub modelu biznesowego spółki, zmiany jakości ładu korporacyjnego, polityki dywidendowej, zdarzenia losowe dotyczące konkretnej spółki, konflikty w akcjonariacie, koszty agencji; dywersyfikacja inwestycji może skutecznie ograniczyć ryzyko specyficzne spółki.

Poza wymienionymi czynnikami ryzyka, posiadanie akcji obciążone jest ogólnymi ryzykami związanymi z inwestowaniem w obrocie zorganizowanym, takimi jak: ryzyko płynności, ryzyko zawieszenia bądź ryzyko wycofania z obrotu zorganizowanego.

Akcje odznaczają się znaczącą zmiennością cen, zwłaszcza w krótkim okresie. Przyjęcie dłuższego horyzontu inwestycji skutecznie ogranicza ryzyko zmienności kursów akcji.

PRAWA DO AKCJI (PDA)

Charakterystyka

Prawa do akcji są instrumentem finansowym w swojej charakterystyce bardzo zbliżonym do akcji. Uprawniają one do otrzymania akcji nowej emisji spółki publicznej. Powstają z chwilą dokonania przydziału tych akcji i wygasają z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców.

Istotą PDA jest skrócenie inwestorom czasu oczekiwania pomiędzy przydziałem akcji nowej emisji a ich pierwszym notowaniem na rynku regulowanym. Natomiast posiadanie PDA nie daje praw tożsamych z posiadaniem akcji tej samej spółki. Emitenci akcji nie posiadają obowiązku każdorazowego wprowadzania niezarejestrowanych akcji nowej emisji w formie PDA.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w PDA związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje. Dodatkowo Klienci powinni być świadomi, że w przypadku odmowy rejestracji emisji akcji przez sąd emitent jest zobowiązany do

zwrócenia posiadaczowi PDA środków wpłaconych w czasie subskrypcji wg ceny emisyjnej akcji, niezależnie od ceny zapłaconej przez niego za PDA.

PDA odznaczają się znaczącą zmiennością cen, często wyższą od akcji tej samej spółki. Zakładając, że sąd zarejestruje nową emisję akcji, wydłużenie horyzontu inwestycyjnego zrównuje poziom zmienności PDA do zmienności typowej dla akcji tej samej spółki.

PRAWA POBORU

Charakterystyka

Prawo poboru związane jest z planowaną emisją nowych akcji przez spółkę. Oznacza ono przywilej pierwszeństwa przy zakupie nowych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy. Prawo to jest o tyle istotne, że w przypadku objęcia takiej emisji przez nowy krąg akcjonariuszy nastąpiłoby tzw. rozwodnienie kapitału, czyli procentowe zmniejszenie udziału dotychczasowych akcjonariuszy w stosunku do całkowitej sumy kapitału akcyjnego. Korzystając z prawa poboru, akcjonariusze mają możliwość zachowania dotychczasowego „stanu posiadania akcji” w spółce akcyjnej.

W przypadku akcji dopuszczonych do obrotu zorganizowanego ważną cechą prawa poboru jest to, że może ono być przedmiotem obrotu jako samodzielny papier wartościowy. Oznacza to, że dotychczasowi posiadacze „starych” akcji mogą zrezygnować z prawa objęcia „nowych” akcji, sprzedając to prawo w obrocie zorganizowanym. Jednocześnie akcjonariusze spółki, którzy przed nową emisją akcji nie byli akcjonariuszami spółki, a chcieliby nabyć akcje nowej emisji, mogą to zrobić poprzez zakup prawa poboru.

Walne Zgromadzenie spółki podczas podejmowania uchwał w zakresie nowej emisji akcji może zdecydować o wyłączeniu prawa poboru dla dotychczasowych akcjonariuszy.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w prawa poboru związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje. Ponadto czas notowań praw poboru jest zazwyczaj bardzo krótki (kilka dni do kilku tygodni). W przypadku niesprzedania praw poboru w ostatnim dniu notowań, Klient powinien szczegółowo rozważyć potrzebę zapisania się na akcje nowej emisji wykorzystując posiadane prawa. Klient powinien więc pamiętać, że prawo poboru jest instrumentem finansowym, który w określonym terminie wygasa. W przypadku gdy Klient posiadający prawa poboru nie złoży zapisu na akcje nowej emisji lub ich nie sprzeda w trakcie trwania obrotu na rynku zorganizowanym, nie otrzyma żadnej zapłaty w momencie ich wygaśnięcia.

Prawa poboru odznaczają się bardzo znaczącą zmiennością cen, w większości przypadków wyższą od akcji tej samej spółki.

KONTRAKTY TERMINOWE

Charakterystyka

Kontrakty terminowe to instrumenty finansowe, będące rodzajem umowy zawartej pomiędzy dwiema stronami, z których jedna zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży w określonym czasie (w tzw. dniu wygaśnięcia) i po ustalonej cenie określonej ilości instrumentu bazowego lub dokonania równoważnego rozliczenia pieniężnego. Instrumentami bazowymi dla kontraktów mogą być między innymi: indeksy giełdowe, waluty, akcje spółek oraz obligacje.

Chociaż sprzedaż lub kupno kontraktu terminowego oznacza zobowiązanie się do dostawy lub odbioru w przyszłości określonego instrumentu bazowego, to w przypadku większości kontraktów terminowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) regulowanie ewentualnych zobowiązań następuje w postaci rozliczenia pieniężnego. Wyjątkiem są kontrakty na obligacje, dla których obowiązuje rozliczenie w formie dostawy odpowiedniej obligacji.

Kontrakty są w obrocie w tzw. seriach. Seria obejmuje wszystkie kontrakty mające ten sam termin wykonania. W przypadku kontraktów terminowych notowanych na GPW ostatnim dniem obrotu każdą serią jest trzeci piątek danego miesiąca wykonania.

O Kliencie, który kupił lub sprzedał kontrakt terminowy, mówi się, że ma otwartą pozycję, odpowiednio długą lub krótką. Może on ją utrzymać do dnia wykonania kontraktu lub też w każdej chwili wycofać się z rynku (zamknąć pozycję). Jeżeli kupił kontrakt (czyli posiada pozycję długą), chcąc zamknąć pozycję, musi sprzedać kontrakt z tym samym terminem wykonania. Jeżeli sprzedał kontrakt (czyli posiada pozycję krótką), aby zamknąć pozycję, musi go kupić.

Klient kupujący/sprzedający kontrakt jest obowiązany wnieść do biura depozyt zabezpieczający rozliczenie jego zobowiązań względem kontrahenta transakcji. Minimalną wartość depozytu wnoszonego do przedsiębiorstwa inwestycyjnego określa właściwa izba rozrachunkowa (np. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych), która rozlicza i gwarantuje wszystkie zawarte na danym rynku transakcje. W większości przypadków depozyt ten jest codziennie aktualizowany oraz dokonywane są codzienne rozliczenia rynkowe skutkujące koniecznością uzupełnienia depozytu lub jego zwrotu. Ponieważ wartość depozytu stanowi tylko część wartości transakcji, mówi się, że kontrakty terminowe mają dużą dźwignię finansową. Pozwala to osiągnąć duże zyski, przy zaangażowaniu tylko niewielkiej kwoty, którą stanowi

depozyt. Zarówno zyski, jak i straty z inwestycji na rynku terminowym (w ujęciu procentowym) są zwielokrotnione w porównaniu do osiągniętych na rynku kasowym.

Kurs kontraktu podaje się w punktach, a cenę ustala się mnożąc kurs przez odpowiedni mnożnik. Wartość mnożnika różni się w zależności od typu kontraktu (na jaki instrument bazowy kontrakt opiewa). Szczegółowe informacje dotyczące różnych typów kontraktów notowanych na GPW można znaleźć na stronach www.gpw.pl.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w kontrakty terminowe związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla instrumentu bazowego, na który dany kontrakt opiewa. Ponadto częścią nieodzowną inwestowania w kontrakty terminowe typu *futures* (notowane np. na GPW) jest ryzyko bazy, które oznacza, iż cena instrumentu pochodnego może odbiegać od wartości teoretycznej instrumentu bazowego.

W związku z ograniczonymi wymogami kapitałowymi związanymi z otwarciem pozycji na kontrakcie (wniesienie jedynie depozytu zabezpieczającego zamiast całej wartości kontraktu, wykorzystywanie dźwigni finansowej), inwestycje w kontrakty terminowe obciążone są bardzo wysokim ryzykiem. Klient powinien liczyć się nie tylko z możliwością utraty całości zainwestowanego kapitału, ale również z potencjalną stratą przekraczającą wielkość pierwotnie opłaconego depozytu.

Ryzyko płynności – płynność niektórych kontraktów terminowych jest znacząco niższa od płynności instrumentów bazowych, na które opiewają (np. kontrakty na akcje).

Zmienność notowań kontraktów jest zbliżona do zmienności instrumentów bazowych, z zastrzeżeniem różnic wynikających z ryzyka bazy.

OPCJE

Charakterystyka

Opcja jest instrumentem finansowym mającym postać kontraktu, w którym jego posiadacz ma prawo do kupna (opcja kupna) lub prawo do sprzedaży (opcja sprzedaży) instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania, czyli do tzw. wykonania opcji (zrealizowania opcji).

Wśród opcji notowanych na GPW instrumentami bazowymi są akcje oraz indeks WIG20. Regulowanie zobowiązań dla tych opcji następuje wyłącznie w formie rozliczenia pieniężnego.

Opcje, podobnie jak kontrakty, notowane są w obrocie w tzw. seriach. Seria obejmuje wszystkie opcje danego typu mające ten sam termin wykonania. W przypadku opcji notowanych na GPW ostatnim dniem obrotu każdą serią jest trzeci piątek danego miesiąca wykonania.

Wyróżniamy dwa typy opcji: opcję kupna oraz opcję sprzedaży. Zarówno opcja kupna, jak również opcja sprzedaży mogą być nabyte bądź wystawione przez Klienta.

O Kliencie, który kupił lub sprzedał opcję, mówi się, że ma otwartą pozycję. Może on ją utrzymać do dnia wykonania opcji lub też w każdej chwili wycofać się z rynku (zamknąć pozycję). Jeżeli kupił opcję, aby zamknąć pozycję, musi sprzedać opcję z tym samym terminem wykonania i tą samą ceną wykonania. Jeżeli sprzedał opcję, aby zamknąć pozycję, musi ją kupić.

W zależności od typu zajętej pozycji (nabycie – pozycja długa, wystawienie – pozycja krótka) profile dochodowości poszczególnych pozycji różnią się w zasadniczy sposób. Nabycie opcji kupna oraz wystawienie opcji sprzedaży dają możliwość osiągnięcia zysków przy wzroście instrumentu bazowego. Nabycie opcji sprzedaży oraz wystawienie opcji kupna dają możliwość osiągnięcia zysków przy spadku instrumentu bazowego. Maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach jest nieograniczony, podczas gdy maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję krótką stanowi równowartość otrzymanej w momencie otwierania pozycji premii. W przypadku opcji notowanych na GPW premia stanowi równowartość kursu transakcyjnego przemnożonego przez odpowiedni mnożnik. Wartość mnożnika różni się w zależności od typu instrumentu bazowego. Szczegółowe informacje dotyczące różnych typów kontraktów opcyjnych notowanych na GPW można znaleźć na stronach www.gpw.pl.

Klient otwierający pozycję długą na opcjach musi zapłacić premię. Klient otwierający pozycję krótką na opcjach wnosi depozyt zabezpieczający. Minimalną wartość depozytu wnoszonego do przedsiębiorstwa inwestycyjnego określa właściwa izba rozrachunkowa (np. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych), która rozlicza i gwarantuje wszystkie zawarte na rynku transakcje.

Czynnikami o szczególnym znaczeniu w przypadku opcji są zmienność oraz czas. Im wyższa jest zmienność instrumentu bazowego, tym ceny opcji są wyższe. Generalnie im krótszy jest czas pozostający do wygaśnięcia opcji, tym wartość opcji jest niższa.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w opcje związane są wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla instrumentu bazowego, na który dany kontrakt opcyjny opiewa. Ponadto nie istnieje jedna uniwersalna metoda służąca wyznaczeniu wartości opcji przed

terminem wygaśnięcia, dlatego Klient powinien być świadomy, że cena rynkowa opcji jest wypadkową oczekiwań rynku co do przyszłego zachowania się instrumentu bazowego i nie posiada twardego punktu odniesienia.

Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach (nabycie opcji kupna bądź sprzedaży) jest równa wartości zainwestowanego kapitału. Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję krótką na opcjach (sprzedaż opcji kupna bądź sprzedaży) może przekroczyć wartość pierwotnie wpłaconego depozytu.

Ryzyko rynkowe, wynikające z uzależnienia od instrumentu bazowego, jest potęgowane przez efekt dźwigni finansowej, wynikający z faktu, że wartość początkowej inwestycji – którą w przypadku nabycia opcji jest kurs opcji przemnożony przez mnożnik, natomiast w przypadku wystawienia opcji depozyt zabezpieczający – jest niska w porównaniu z wartością instrumentu bazowego. Dlatego też relatywnie małe wahania kursów instrumentu bazowego mają proporcjonalnie większy wpływ na wartość pozycji w opcjach.

Ryzyko upływu czasu – cena opcji jest uzależniona od czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia opcji. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia opcji może powodować spadek wartości opcji nawet przy niezmiennym poziomie ceny instrumentu bazowego. Upływ czasu działa więc na niekorzyść nabywców opcji kupna i nabywców opcji sprzedaży.

Ryzyko zmian zmienności instrumentu bazowego – zmiany w zmienności instrumentu bazowego wpływają na wartość opcji. Im większa jest zmienność instrumentu bazowego, tym wartość opcji jest wyższa, im mniejsza zmienność, tym wartość opcji jest mniejsza.

Ryzyko płynności – płynność opcji wystawionych zwłaszcza na akcje jest bardzo niska.

Opcje odznaczają się bardzo znaczącą zmiennością notowań.

JEDNOSTKI INDEKSOWE (MiniWIG20)

Charakterystyka

Jednostki indeksowe zaliczane są do derywatów. Pod pojęciem jednostki indeksowej rozumie się prawo przysługujące nabywcy jednostki wobec wystawcy do żądania zapłaty kwoty należnej na warunkach określonych w standardzie jednostek indeksowych na indeks giełdowy WIG20. Nabywca jednostki indeksowej płaci jej wystawcy cenę jednostki indeksowej (premię). Wystawca otwierający krótkie pozycje wnosi depozyty zabezpieczające.

W swojej konstrukcji są bardzo zbliżone do kontraktów terminowych na indeksy.

Do podstawowych różnic pomiędzy jednostkami indeksowymi a kontraktami terminowymi na indeks WIG20 zaliczamy:

- jednostki indeksowe posiadają 100x niższy mnożnik od kontraktów terminowych na indeks WIG20 (0,1x zamiast 10x);
- strona zawierająca pozycję długą opłaca całą wartość jednostki, a nie jedynie depozyt zabezpieczający;
- data wykonania jednostki jest zdecydowanie dłuższa od daty wykonania kontraktów (kilkanaście lat zamiast kilku miesięcy);
- strona zawierająca pozycję długą ma prawo wyboru formy zamknięcia pozycji przed datą wygaśnięcia: sprzedaż jednostki bądź wykonanie jednostki;
- strona zawierająca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki.

Czynniki ryzyka

Z inwestowaniem w jednostki indeksowe MiniWIG20 są związane wszystkie czynniki ryzyka makroekonomiczne scharakteryzowane w przypadku inwestycji w akcje.

Strona zawierająca pozycję krótką wnosi w momencie otwarcia pozycji jedynie depozyt zabezpieczający, dlatego wysokość straty może przekroczyć wartość pierwotnie zainwestowanego kapitału.

Strona zawierająca pozycję krótką może zostać wylosowana do wykonania jednostki w niesprzyjającym dla niej momencie.

Strona zawierająca pozycję długą, chcąc wykonać posiadaną jednostkę, musi złożyć deklarację wykonania po nieznanym sobie cenie rozliczeniowej (cena rozliczeniowa z dnia t+1 na otwarcie).

Zmienność jednostek indeksowych jest bardzo zbliżona do zmienności instrumentu bazowego.

WARRANTY SUBSKRYPCYJNE

Charakterystyka

Warranty subskrypcyjne są w swojej konstrukcji bardzo zbliżone do opcji, jednak w tym przypadku stroną wystawiającą (pozycja krótką) może być jedynie emitent instrumentu bazowego (spółka). Dlatego łączą one w sobie cechy opcji oraz prawa poboru.

Z punktu widzenia terminu, w którym posiadacz warrantu może go wykonać, wyróżniamy również dwa typy warrantów: warrant europejski (kupna lub sprzedaży) oraz warrant amerykański (kupna lub sprzedaży). Warrant europejski może być wykonany jedynie we wcześniej określonym przez emitenta dniu, określanym jako dzień wygaśnięcia. Natomiast warrant typu amerykańskiego może być wykonany w dowolnym, wybranym przez Klienta dniu, aż do dnia wygaśnięcia warrantu.

Czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w warranty subskrypcyjne są tożsame z czynnikami ryzyka odpowiednimi dla kontraktów opcyjnych z perspektywy Klienta zajmującego pozycję długą.

Ryzyko płynności – płynność notowań warrantów subskrypcyjnych jest niska.

Warranty subskrypcyjne odznaczają się bardzo znaczącą zmiennością notowań.

WARRANTY OPCYJNE

Charakterystyka

Warranty opcyjne są w swojej konstrukcji oraz charakterystyce identyczne z warrantami subskrypcyjnymi, z jedyną różnicą dotyczącą wystawcy warrantu. W przeciwieństwie do warrantów subskrypcyjnych wystawianych jedynie przez emitentów instrumentu bazowego, warranty opcyjne mogą być wystawiane przez banki i inne instytucje finansowe, np. domy maklerskie – na akcje innych spółek znajdujące się już w obrocie zorganizowanym.

OBLIGACJE

Charakterystyka

Obligacje są papierami wartościowymi o charakterze dłużnym, zatem ich sprzedaż oznacza zaciągnięcie kredytu przez emitentów u nabywców obligacji.

Kredyt ten jest spłacany jako należność pieniężna w ściśle określonym czasie wraz z odsetkami, których sposób naliczania jest określony w warunkach emisji obligacji. Wielkość tego kredytu to wartość nominalna obligacji, a termin jego zwrotu przez emitenta to termin wykupu obligacji.

Ze względu na oprocentowanie wyróżniamy obligacje o stałym i zmiennym oprocentowaniu (obligacje kuponowe) oraz obligacje zerokuponowe.

Czynniki ryzyka

Ryzyko kredytowe – ryzyko niewypłacalności emitenta, gwaranta, poręczyciela papieru wartościowego lub instrumentu rynku pieniężnego to możliwość braku wywiązania się przez dłużnika z przyjętych na siebie zobowiązań.

Ryzyko stopy procentowej – zmiana cen papierów dłużnych o stałym oprocentowaniu w przypadku zmiany rynkowej stopy procentowej. W przypadku wzrostu stóp cena papierów maleje, w przypadku spadku – rośnie. W przypadku bonów skarbowych i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu ryzyko to jest niskie. Im dłuższy jest czas do wykupu instrumentów o stałym oprocentowaniu, tym to ryzyko jest większe.

Ryzyko reinwestycji – ryzyko, że zakładana przez Klienta stopa zwrotu z papierów dłużnych nie zostanie zrealizowana za sprawą reinwestycji środków otrzymanych z wypłat kuponów w instrumenty o niższym oprocentowaniu.

Obligacje odznaczają się ograniczoną zmiennością cen.

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA

Charakterystyka

Jednostki uczestnictwa sprzedawane są przez otwarte fundusze inwestycyjne. Fundusz otwarty ma obowiązek sprzedania jednostek uczestnictwa każdemu, kto dokona na nie wpłaty. Z drugiej strony fundusz otwarty ma obowiązek odkupienia jednostek uczestnictwa od każdego uczestnika funduszu, który tego zażąda. Jednostka taka jest umarzana i nie może być powtórnie sprzedana. Uczestnik funduszu otwartego nie może zbyć jednostki na rzecz osób trzecich.

Jednostki uczestnictwa nie mogą być przedmiotem obrotu zorganizowanego.

Czynniki ryzyka

Ryzyko selekcji instrumentów finansowych – zarządzający funduszem może podjąć błędne decyzje co do selekcji papierów wartościowych do portfela inwestycyjnego funduszu; ryzyko selekcji instrumentów finansowych ograniczane jest poprzez dywersyfikację portfela inwestycyjnego.

Ryzyko niemożności bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, w tym poziomu ryzyka, danego funduszu.

Ryzyko wynikające z braku dostępu do aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu.

Ryzyko związane z koncentracją aktywów lub rynków w przypadku inwestycji w tytuły uczestnictwa.

Ryzyko związane ze szczególnymi warunkami zawartych przez fundusz transakcji (np. nabywanie jednostek uczestnictwa funduszy zagranicznych).

Zmienność wycen jednostek uczestnictwa jest zróżnicowana w zależności od typu funduszu, jednak z reguły nie przekracza zmienności pojedynczych akcji.

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

Charakterystyka

Certyfikaty inwestycyjne to papiery wartościowe emitowane przez zamknięte fundusze inwestycyjne. Wartość certyfikatów inwestycyjnych uzależniona jest od wartości portfela inwestycyjnego funduszu.

Fundusze inwestycyjne zamknięte, w porównaniu do funduszy otwartych, posiadają znacznie szersze możliwości inwestycyjne, co daje szerszą elastyczność w selekcji strategii oraz inwestycji dla zarządzających.

Zamknięty fundusz inwestycyjny może być utworzony na określony czas. Trwanie funduszu kończy postępowanie likwidacyjne polegające na umorzeniu certyfikatów inwestycyjnych i wypłacie jego uczestnikom kwot odpowiadających liczbie i końcowej wycenie certyfikatów posiadanych przez poszczególnych uczestników.

Czynniki ryzyka

Certyfikaty inwestycyjne charakteryzują się wszystkimi czynnikami ryzyka związanymi z jednostkami uczestnictwa.

Za sprawą szerszych możliwości inwestycyjnych fundusze inwestycyjne zamknięte i związane z nimi certyfikaty inwestycyjne mogą być bardziej ryzykowne w porównaniu do funduszy otwartych.

Fundusze inwestycyjne zamknięte są zobligowane do zdecydowanie rzadszych wycen aktywów w porównaniu do funduszy otwartych.

Cena rynkowa certyfikatów inwestycyjnych może odchyłać się od ich wartości.

Ryzyko płynności – w większości przypadków płynność certyfikatów inwestycyjnych jest niska.

Zmienność cen certyfikatów inwestycyjnych jest zróżnicowana w zależności od typu funduszu, jednak z reguły nie przekracza zmienności pojedynczych akcji.

PRODUKTY STRUKTURYZOWANE

Charakterystyka

Produkty strukturyzowane to instrumenty finansowe, których cena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego (np. kursu akcji lub koszyków akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut). Są one emitowane przez instytucje finansowe, najczęściej banki lub domy maklerskie. Emitent produktu strukturyzowanego zobowiązuje się w stosunku do nabywcy (Klienta), że w terminie wykupu instrumentu wypłaci mu kwotę rozliczenia kalkulowaną wg określonego wzoru. Formuła określająca zasady wypłaty ułatwia posiadaczom takich instrumentów śledzenie bieżącej wartości danego instrumentu.

W zależności od konstrukcji instrumentu możemy wyróżnić dwa podstawowe rodzaje produktów strukturyzowanych:

- produkty gwarantujące ochronę kapitału (bardzo bezpieczne) – dają Klientowi określony udział w zyskach, jakie generuje wbudowany w produkt wskaźnik rynkowy, i jednocześnie 100-procentową gwarancję zwrotu zainwestowanego kapitału zazwyczaj w terminie wykupu (Klient nie poniesie straty);
- produkty niegwarantujące pełnej ochrony kapitału – instrumenty bardziej ryzykowne, gdyż większy jest udział Klienta zarówno w zyskach, jak i w stratach generowanych przez produkt wbudowany (niemniej Klient ma szansę na duży zarobek).

Czynniki ryzyka

Niemal nieograniczone spektrum możliwości konstrukcji strategii inwestycyjnych zawartych w produktach strukturyzowanych czyni niemożliwym określenie generalnego profilu ryzyka.

Cechą wspólną charakteryzującą produkty strukturyzowane jest ryzyko kredytowe emitenta.

Produkty strukturyzowane oparte na systemie dealerskim notowań charakteryzują się małą zmiennością cen. Produkty strukturyzowane oparte na systemie brokerskim notowań, za sprawą ograniczonej płynności, mogą w krótkim terminie odznaczać się znaczącą zmiennością. Wydłużenie horyzontu inwestycyjnego powinno skutecznie ograniczyć poziom zmienności.

INWESTYCJE W INSTRUMENTY FINANSOWE NABYWANE LUB ZBYWANE W ZAGRANICZNYCH MIEJSCACH WYKONANIA

Charakterystyka

Dom Maklerski udostępnia Klientom szeroki wachlarz możliwości inwestycyjnych w zagranicznych miejscach wykonania.

Czynniki ryzyka

Inwestycje zagraniczne, mające za przedmiot określone instrumenty finansowe, charakteryzują się wszystkimi czynnikami ryzyka analogicznymi dla danej klasy instrumentów finansowych na rynku krajowym. Ponadto istnieją dodatkowe czynniki ryzyka, do których w szczególności należy zaliczyć:

- ryzyko wahań innych walut w stosunku do złotego;
- ryzyko posiadania ograniczonego (opóźnionego) dostępu do informacji.

Zmienność inwestycji w aktywa zagraniczne może być wyższa za sprawą ekspozycji nie tylko na zmienność cen instrumentów finansowych, ale również na zmienność cen walut.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Dom Maklerski przekazuje Klientowi sprawozdania ze świadczonych przez siebie usług na zasadach określonych w umowie maklerskiej, w szczególności powiadomienie o realizacji transakcji. Dom Maklerski sporządza nieodpłatnie wyciąg z rachunku Klienta ze stanem na koniec każdego roku kalendarzowego i przekazuje go Klientowi w sposób przewidziany dla korespondencji.

PODSTAWOWE ZASADY OCHRONY AKTYWÓW

Dom Maklerski jest uczestnikiem Systemu Rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.

System ten gwarantuje ochronę aktywów zapisanych na rachunkach lub przechowywanych w depozycie prowadzonym przez Dom Maklerski i wypłatę środków do wysokości określonej w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.) w przypadku:

- 1) ogłoszenia upadłości Domu Maklerskiego lub
- 2) prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek Domu Maklerskiego nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub
- 3) stwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, że Dom Maklerski z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową nie jest w stanie wykonać ciężących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń inwestorów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

System Rekompensat zabezpiecza wypłatę środków Klienta, pomniejszonych o należności Domu Maklerskiego od Klienta z tytułu świadczonych usług, według stanu z dnia zaistnienia jednego z przypadków, o których mowa powyżej, do wysokości równowartości w złotych 3.000 euro – w 100% wartości środków objętych Systemem Rekompensat, oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę, z tym że górna granica środków objętych Systemem Rekompensat wynosi równowartość w złotych 22 000 euro.

ZABEZPIECZENIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH LUB FUNDUSZY KLIENTA

Dom Maklerski współpracuje z innymi przedsiębiorstwami inwestycyjnymi prowadzącymi działalność inwestycyjną i świadczącymi usługi inwestycyjne za granicą („Zagraniczny Broker”) oraz z zagranicznymi bankami depozytariuszami („Zagraniczny Bank Depozytariusz”), które świadczą dla Domu Maklerskiego odpowiednio usługi w zakresie dotyczącym obsługi zleceń, mających za przedmiot instrumenty finansowe notowane w zagranicznych miejscach wykonania, oraz w zakresie przechowywania tych instrumentów finansowych. Z powyższą współpracą związane jest ryzyko utrzymania ciągłości działalności powyższych instytucji (ryzyko ogłoszenia upadłości, likwidacji tych instytucji).

Dom Maklerski ponosi odpowiedzialność z tytułu wyboru Brokera Zagranicznego oraz Zagranicznego Banku Depozytariusza, o ile wybór ten nie został dokonany przez Klienta.

Dom Maklerski informuje, iż przy wyborze Brokera Zagranicznego oraz Zagranicznego Banku Depozytariusza, z którego usług korzysta, dochował należytej staranności w celu zapewnienia ochrony interesów Klienta.

Dom Maklerski może przechowywać instrumenty finansowe Klienta detalicznego na rachunku typu Omnibus Account, prowadzonym przez Dom Maklerski lub inne przedsiębiorstwo inwestycyjne. Powyższa sytuacja nie stwarza ryzyka niemożności wyodrębnienia takich instrumentów finansowych od instrumentów własnych przedsiębiorstwa inwestycyjnego lub Domu Maklerskiego w związku z prowadzonymi przez Dom Maklerski: rejestrem praw do zagranicznych instrumentów finansowych oraz rejestrem zagranicznych instrumentów finansowych. Na rachunku typu Omnibus Account, prowadzonym przez Zagranicznego Brokera, znajdują się wyłącznie instrumenty finansowe Klientów Domu Maklerskiego. W przypadku konieczności przechowywania własnych instrumentów finansowych Domu Maklerskiego na rachunku prowadzonym przez Zagranicznego Brokera Dom Maklerski otworzy dla tych instrumentów finansowych odrębny rachunek.

W przypadku gdy na zagranicznych instrumentach finansowych Klienta dokonywane są operacje szczególne, np. split, reverse-split itp., a nie ma możliwości identyfikacji tych operacji w dniu ich zaistnienia, istnieje ryzyko dokonania błędnych transakcji na instrumentach finansowych Klienta. W celu wyeliminowania powyższego ryzyka Dom Maklerski kontaktuje się niezwłocznie z Zagranicznym Brokerem/Zagranicznym Bankiem Depozytariuszem. Wszelkie pożytki oraz inne prawa i świadczenia wynikające z nabytych przez Klienta instrumentów finansowych zapisywane są na rachunku Klienta bezpośrednio po wyjaśnieniu sprawy przez Dom Maklerski z Zagranicznym Brokerem/Zagranicznym Bankiem Depozytariuszem. W przypadku dokonania błędnych transakcji, o których mowa powyżej, skutkujących niewłaściwym ich rozliczeniem na rachunku Klienta, Dom Maklerski, w zakresie dozwolonym przez prawo, może wprowadzić odpowiednie zmiany w zaksięgowaniu transakcji (cofnąć zapisy księgowo) w celu zapewnienia zgodności ze stanem rzeczywistym.

Zasady świadczenia usług przez Zagranicznego Brokera oraz Zagraniczny Bank Depozytariusza, w tym prowadzenie rachunków, na których zapisywane są instrumenty finansowe Klientów, podlegają lub mogą podlegać przepisom prawa kraju, w którym Zagraniczny Broker/Zagraniczny Bank Depozytariusz prowadzi swoją działalność. Oznacza to, że prawa Klienta Domu Maklerskiego mogą być uregulowane w sposób odmienny od regulacji obowiązujących w Polsce.

Dom Maklerski może dokonywać zabezpieczeń na instrumentach finansowych Klientów w związku z dochodzeniem lub zabezpieczeniem wierzytelności przysługujących określonym podmiotom na zasadach określonych w umowie oraz przepisach obowiązującego prawa.

Dom Maklerski nie będzie wykorzystywał instrumentów finansowych Klienta detalicznego. Gdyby jednak doszło do takiej sytuacji, Dom Maklerski z odpowiednim wyprzedzeniem przekaże Klientowi na trwałym nośniku stosowne informacje dotyczące zobowiązań i zakresu jego odpowiedzialności, zasad odzyskania instrumentów finansowych oraz zagrożeń z tym związanych.

OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWSTANIA KONFLIKTU INTERESÓW

Dom Maklerski informuje, że dąży do unikania konfliktów ze swoimi Klientami poprzez rozwiązania organizacyjne oraz wewnętrzne regulacje Domu Maklerskiego. Dom Maklerski dokłada należytej staranności, aby w przypadku powstania takiego konfliktu interesów nie doszło do naruszenia interesów Klienta. Niniejsze zasady zarządzania konfliktem określają ogólne reguły zapobiegania konfliktom interesów, obowiązujące w Domu Maklerskim.

Dom Maklerski i podmioty z grupy kapitałowej, do której należy Dom Maklerski, świadczą szereg usług na rynku finansowym dla zróżnicowanej grupy podmiotów, w szczególności mogły lub mogą w odniesieniu do instrumentów finansowych, będących przedmiotem zleceń Klienta realizować zlecenia przeciwstawne, wykonywać funkcje animatora, oferować instrumenty finansowe, nabywać lub zbywać instrumenty na własny lub cudzy rachunek oraz mogły lub mogą dokonywać transakcji na tych instrumentach. Mogą także świadczyć usługi zarządzania instrumentami finansowymi, świadczyć usługi maklerskie oraz usługi w zakresie bankowości inwestycyjnej na rzecz emitentów instrumentów finansowych, których instrumenty finansowe są lub mogą być przedmiotem inwestycji Klienta. Możliwa jest także działalność jako subemitent usługowy lub subemitent inwestycyjny w ramach ofert instrumentów finansowych, a także w transakcjach fuzji i przejęć i innych czynnościach dotyczących emitentów instrumentów finansowych, w odniesieniu do instrumentu finansowego, będącego przedmiotem zainteresowania Klienta, być emitentami instrumentów finansowych lub być powiązane z emitentami instrumentów finansowych oraz otrzymywać z tego tytułu wynagrodzenie, prowizję, a także realizować zyski.

1. Regulacje wstępne

1) Wprowadzenie

Zasady zarządzania konfliktem interesów odnoszą się do potencjalnych konfliktów interesów w relacjach „Klient – Dom Maklerski”, „Klient – Klient”, „Klient – Podmiot Grupy Kapitałowej Domu Maklerskiego” oraz „Klient – Pracownik Domu Maklerskiego”.

2) Pojęcia zdefiniowane na potrzeby niniejszych zasad:

a) Klient Domu Maklerskiego

Klientem Domu Maklerskiego jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, na której rzecz jest lub ma być świadczona usługa przez Dom Maklerski.

b) Przepisy prawa zobowiązujące Dom Maklerski do zarządzania konfliktem interesów:

- Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi;
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych („Rozporządzenie”);
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych oraz warunków szacowania przez Dom Maklerski kapitału wewnętrznego.

c) Konflikt interesów

Konflikt interesów są to znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Domu Maklerskiego, innych podmiotów z grupy kapitałowej, do której należy Dom Maklerski, osoby powiązanej z Domem Maklerskim a obowiązkiem działania przez dom Maklerski w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta Domu Maklerskiego, jak również znane Domowi Maklerskiemu okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku Klientów Domu Maklerskiego.

3) Zarządzanie konfliktem interesów

Dom Maklerski realizuje zarządzanie konfliktem interesów w trzech etapach. Pierwszy etap zakłada generalne unikanie sytuacji mogących grozić potencjalnym konfliktem. Drugi etap to podejmowane przez Dom Maklerski działania organizacyjne, które w sposób zinstytucjonalizowany zapobiegają powstawaniu konfliktu interesów. Jeżeli te dwa etapy nie pozwalają skutecznie wyeliminować ryzyka konfliktu interesów, trzecim etapem jest ujawnienie ryzyka w konkretnym przypadku konfliktu interesów Klientowi i uzależnienie dalszego działania Domu Maklerskiego od decyzji Klienta.

2. Ogólne środki organizacyjne i wewnętrzne regulacje, służące do zapobiegania konfliktowi interesów

W Domu Maklerskim obowiązują regulacje, które służą aktywnemu zarządzaniu konfliktami interesów. Do regulacji tych należą w szczególności:

- regulamin organizacyjny, określający zakres i podział kompetencji poszczególnych departamentów i zespołów;
- regulamin ochrony przepływu informacji poufnych oraz stanowiących tajemnicę zawodową;
- regulamin inwestowania przez osoby powiązane z Domem Maklerskim lub na ich rachunek w instrumenty finansowe.

Szczególne regulacje obowiązują w odniesieniu do transakcji zawieranych na własny rachunek przez osoby uczestniczące w sporządzaniu rekomendacji, analiz finansowych oraz uczestniczące w przygotowywaniu oferty publicznej.

1) Wewnętrzne regulacje

Dom Maklerski wprowadził zasady, które na szczeblu organizacyjnym przeciwdziałają manipulacji oraz wykorzystaniu informacji poufnych. Środkiem organizacyjnym jest w szczególności stworzenie „chińskich murów”, czyli barier informacyjnych, które uniemożliwiają niekontrolowany przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi lub pracownikami Domu Maklerskiego, prowadzenie Listy Obserwacyjnej oraz Listy Restrykcyjnej.

„Chińskimi murami” rozdzielone są poszczególne jednostki organizacyjne Domu Maklerskiego wydzielone zgodnie z regulaminem organizacyjnym. Jeśli istnieje uzasadnione ryzyko powstania konfliktu interesów, to „chińskie mury” tworzone są również, w związku z realizacją określonego projektu na rzecz Klienta, przez Członka Zarządu bądź inną upoważnioną osobę spośród pracowników Domu Maklerskiego zaangażowanych w dany projekt.

2) Rekomendacje i analizy

Dom Maklerski podjął odpowiednie działania i środki organizacyjne, które służą przeciwdziałaniu, wykrywaniu i zarządzaniu konfliktami interesów przy sporządzaniu rekomendacji i analiz. Ewentualne konflikty interesów dotyczące konkretnej rekomendacji lub analizy, która jest dostępna publicznie lub dla szerokiego kręgu osób, są ujawnione w rekomendacji lub analizie albo w dołączonym do niej dokumencie.

3) Prowizje (zachęty)

W związku ze świadczeniem usług w zakresie działalności maklerskiej Dom Maklerski nie może przyjmować ani udzielać żadnych korzyści innych niż standardowa prowizja lub opłata za daną usługę, chyba że służą one zwiększeniu jakości usługi świadczonej na rzecz Klienta. Przyjęcie ani udzielenie prowizji nie może stać w sprzeczności z należyтым wykonaniem usługi w interesie Klienta, a sam fakt jej przyjęcia lub udzielenia, jej rodzaj i rozmiar musi zostać podane do wiadomości Klienta przed rozpoczęciem świadczenia usługi, w sposób kompletny, przystępny i zrozumiały.

4) Zasady wykonywania zleceń (realizacja zasady best execution)

Dom Maklerski przyjął i wdrożył Politykę wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, według której są obsługiwane, wykonywane lub przekazywane zlecenia Klientów.

3. Szczególne środki organizacyjne

1) Inne funkcje

Dom Maklerski przyjął i wdrożył środki zmierzające do przeciwdziałania konfliktom interesów, a w przypadku ich wystąpienia – do zarządzania nimi w związku z pełnieniem przez pracowników Domu Maklerskiego innych funkcji poza Domem Maklerskim. W szczególności pracownicy Domu Maklerskiego są zobowiązani do ujawnienia funkcji pełnionych w organach spółek publicznych oraz do uzyskania odpowiedniej zgody na pełnienie takiej funkcji w czasie zatrudnienia w Domu Maklerskim.

2) Wykonywanie zleceń Klientów

W ramach wykonywania zleceń Klientów potencjalny konflikt interesów może powstać w związku z realizacją własnych transakcji Domu Maklerskiego. Dom Maklerski przyjął i realizuje zasady uniemożliwiające realizowanie transakcji własnych na zasadach uprzywilejowanych w stosunku do zleceń Klientów.

Ponadto Dom Maklerski przyjął i realizuje procedury, które uniemożliwiają wykorzystywanie – przy podejmowaniu decyzji o transakcjach dokonywanych przez Dom Maklerski na własny rachunek – informacji

o stanach i obrotach na rachunkach Klientów oraz innych danych dotyczących Klientów. Realizacja zleceń własnych i zleceń Klientów są objęte osobnymi „chińskimi murami”.

4. Zarządzanie powstałym konfliktem interesów

W przypadku gdy mimo stosowania wyżej wymienionych procedur w trakcie świadczenia usługi powstał konflikt interesów, a w świetle najlepszej wiedzy Domu Maklerskiego przyjęte przez niego środki w celu zarządzania konfliktem interesów nie są wystarczające, Dom Maklerski przekazuje odpowiednią informację Klientowi i powstrzymuje się od świadczenia usługi maklerskiej do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o kontynuacji lub rozwiązaniu umowy.

5. Informacje uzupełniające

Niniejsze ogólne zasady zarządzania konfliktem interesów podlegają okresowej weryfikacji przynajmniej raz w roku, a istotne zmiany przekazywane są Klientom poprzez stronę internetową Domu Maklerskiego lub w inny sposób uzgodniony z Klientem, o ile spełnione są warunki określone w przepisach prawa.

Na żądanie Klienta mogą mu zostać przekazane, przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej Domu Maklerskiego, szczegółowe informacje dotyczące tych zasad.

Niniejsza informacja stanowi informację, o której mowa w § 10 ust. 2 pkt 10 Rozporządzenia.

INFORMACJA O KOSZTACH I OPŁATACH

Dom Maklerski pobiera opłaty zgodnie z Taryfą Opłat i Prowizji Domu Maklerskiego BZ WBK S.A. („Taryfa”). Poza kosztami wskazanymi w Taryfie Klient może ponieść dodatkowe koszty z tytułu korzystania z usług nieuregulowanych umową maklerską.

Dom Maklerski zobowiązany jest do odprowadzania zryczałtowanego podatku od dywidend oraz odsetek uzyskanych przez Klienta z tytułu posiadania instrumentów finansowych. Dom Maklerski zobowiązany jest do odprowadzania podatku dochodowego w przypadku zlikwidowania przez Klienta, przed upływem określonego prawem terminu, rachunku, który pozwala Klientowi na skorzystanie ze zwolnienia podatkowego.

POLITYKA WYKONYWANIA ZLECEŃ I DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA PRZEZ DOM MAKLERSKI BZ WBK S.A.

Dom Maklerski BZ WBK S.A. wykonuje zlecenia Klientów oraz przyjmuje i przekazuje zlecenia Klientów zgodnie z umową maklerską oraz niniejszą Polityką wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta przez Dom Maklerski BZ WBK S.A. (dalej: „polityka”).

Pojęcia użyte w niniejszej polityce mają znaczenie nadane im w obowiązujących przepisach prawa, Dyrektywie 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG i aktach prawnych wydanych na jej podstawie (dalej łącznie: „MiFID”) oraz w umowie o świadczenie usług maklerskich.

1. Dom Maklerski przyjmuje i wykonuje lub przekazuje zlecenie zgodnie z warunkami zlecenia określonymi przez Klienta.
2. Dom Maklerski przyjmuje zlecenia do wykonania lub przekazania w ramach różnych systemów.
3. Dom Maklerski wykonuje lub przekazuje zlecenia niezwłocznie po ich przyjęciu, według kolejności ich przyjęcia w ramach danego systemu, chyba że z warunków zlecenia, jego charakteru, panujących warunków rynkowych wynika co innego lub jeśli taka kolejność byłaby sprzeczna z interesem Klienta.
4. Dom Maklerski wykonuje lub przekazuje zlecenia do odpowiednich miejsc wykonania określonych w załączniku do niniejszej polityki, zgodnie z umową maklerską.
5. Dom Maklerski wykonuje zlecenie Klienta, zawierając transakcję na rachunek Klienta w miejscu wykonania, w którym działa bezpośrednio.
6. Dom Maklerski wykonuje zlecenie Klienta w miejscu wykonania, w którym nie działa bezpośrednio, przekazując zlecenie Domu Maklerskiego, wystawione na podstawie zlecenia Klienta, do wykonania odpowiedniej firmie inwestycyjnej, o ile tak stanowi umowa maklerska. Dom Maklerski informuje Klientów o firmach inwestycyjnych, z pośrednictwa których korzysta. Spośród powyższych firm inwestycyjnych Dom Maklerski dokonuje wyboru firmy inwestycyjnej, której przekazuje zlecenie Klienta, stosując odpowiednio postanowienia pkt 11–14, z tym zastrzeżeniem, że kryterium najlepszej ceny, o której mowa w pkt 11.2, ma zastosowanie jedynie do zleceń bez oznaczenia ceny. Kryterium najniższych kosztów Dom Maklerski bierze pod uwagę, jeżeli całkowita suma kosztów ponoszonych przez Klienta różni się w zależności od wyboru firmy inwestycyjnej.

7. W przypadku braku poszczególnych warunków zlecenia Klienta, Dom Maklerski wykonuje zlecenie w sposób następujący:
- 1) w przypadku braku danych koniecznych do wykonania lub przekazania zlecenia, Dom Maklerski zlecenie odrzuca, chyba że jest w stanie w sposób niewątpliwy powyższe dane niezwłocznie uzupełnić;
  - 2) w przypadku braku oznaczenia ilości instrumentów finansowych będących przedmiotem zlecenia Klienta, Dom Maklerski zlecenie odrzuca; oznaczenie ilości instrumentów finansowych może nastąpić w sposób pośredni;
  - 3) w przypadku braku oznaczenia ceny przez Klienta detalicznego, Dom Maklerski wykonuje zlecenie Klienta po cenie wg aktualnej najlepszej oferty przeciwnej do zlecenia Klienta, chyba że wielkość lub charakter zlecenia uzasadnia wykonanie zlecenia zgodnie z ppkt 4 poniżej;
  - 4) w przypadku braku oznaczenia ceny przez Klienta profesjonalnego (branżowego), Dom Maklerski wykonuje zlecenie po cenie możliwie najbardziej zbliżonej do średniej ceny rynkowej ważonej wolumenem obrotu od momentu przyjęcia zlecenia Klienta do końca notowań na sesji w dniu przyjęcia zlecenia, chyba że wielkość lub charakter zlecenia uzasadnia wykonanie zlecenia zgodnie z ppkt 3 powyżej;
  - 5) w przypadku braku oznaczenia miejsca wykonania, Dom Maklerski wykonuje zlecenie w miejscu wykonania, w którym instrument finansowy jest przedmiotem obrotu, z zastrzeżeniem pkt 11–14, o ile umowa maklerska nie stanowi inaczej, bądź z okoliczności złożenia zlecenia nie wynika co innego. Dom Maklerski może ograniczyć możliwość składania zleceń z niepełną ilością warunków do określonych systemów.
8. Klient może określać dodatkowe warunki zlecenia, które mogą wpływać na jego wykonanie lub przekazanie. Dopuszczalność określenia przez Klienta dodatkowych warunków zlecenia może zależeć od spełnienia przez Klienta wymogów określonych przez Dom Maklerski, w szczególności związanych z wymaganą wielkością obrotów, wielkością zlecenia lub posiadanych aktywów.
- Wszelkie instrukcje ze strony Klienta (warunki zlecenia określone ponad minimum konieczne do wykonania lub przekazania zlecenia) mogą uniemożliwić Domowi Maklerskiemu podjęcie kroków, które zostały opracowane i wdrożone w ramach niniejszej polityki w celu uzyskania możliwie najkorzystniejszych wyników przy wykonaniu lub przekazywaniu zleceń w odniesieniu do elementów, których powyższe instrukcje dotyczą.
9. Dom Maklerski może wykonywać zlecenie Klienta, zawierając transakcję poza rynkiem regulowanym lub wielostronną platformą obrotu (alternatywny system obrotu zwany dalej: MTF), o ile Klient wyraził na to zgodę, a zlecenie zostanie wykonane na warunkach nie gorszych niż w innych miejscach wykonania, przy czym ostatni wymóg nie musi być spełniony, jeżeli Klient zażądał wykonania zlecenia poza rynkiem regulowanym lub MTF. Dom Maklerski może odmówić wykonania zlecenia w powyższy sposób. Punkty 11–14 stosuje się odpowiednio.
10. Dom Maklerski może wykonać zlecenie Klienta, zawierając transakcję na rachunek własny, o ile Klient wyraził na to zgodę, a zlecenie zostanie wykonane na warunkach nie gorszych niż w innych miejscach wykonania, przy czym ostatni wymóg nie musi być spełniony, jeżeli Klient zażądał wykonania zlecenia na rachunek własny Domu Maklerskiego. Dom Maklerski może odmówić wykonania zlecenia w powyższy sposób. Punkty 11–14 stosuje się odpowiednio.
11. W przypadku gdy zlecenie Klienta może być wykonane w więcej niż jednym miejscu wykonania, a Dom Maklerski wykonuje zlecenia w co najmniej dwóch z tych miejsc wykonania i Klient nie określił, w którym miejscu wykonania zlecenie ma być przez Dom Maklerski wykonane, Dom Maklerski:
- 1) przekazuje zlecenie do wykonania firmie inwestycyjnej, o której mowa w pkt 6, o ile Dom Maklerski nie działa bezpośrednio w żadnym z tych miejsc wykonania,
- albo w odniesieniu do miejsc wykonania, spośród których Dom Maklerski co najmniej w jednym działa bezpośrednio:
- 2) ustala miejsce wykonania z najniższą ceną w przypadku zleceń kupna oraz najwyższą dla zleceń sprzedaży;
  - 3) ustala miejsce wykonania z najniższymi kosztami wykonania zlecenia;
  - 4) ustala miejsce wykonania, w którym zlecenie zostanie wykonane i rozliczone w najkrótszym czasie;
  - 5) ustala miejsce wykonania z największym prawdopodobieństwem wykonania zlecenia z uwagi na wielkość obrotów w tym miejscu wykonania, ilość instrumentów finansowych będących przedmiotem zlecenia oraz charakter zlecenia;
  - 6) ustala miejsce wykonania z największym prawdopodobieństwem rozliczenia transakcji zawartej na podstawie zlecenia,
- a następnie – po dokonaniu analizy zgodnie z pkt 12–14 – Dom Maklerski wykonuje zlecenie Klienta w odpowiednim miejscu wykonania lub przekazuje zlecenie Domowi Maklerskiego, wystawione na podstawie zlecenia Klienta, do wykonania odpowiedniej firmie inwestycyjnej, wskazując miejsce wykonania, w którym ma być wykonane – w przypadku gdy Dom Maklerski nie działa bezpośrednio w tym miejscu wykonania.
12. Dokonując ustaleń, o których mowa w pkt 11, Dom Maklerski bierze pod uwagę konieczność transferu instrumentów finansowych pomiędzy izbami rozrachunkowymi w przypadku notowania instrumentów finansowych w miejscach wykonania, dla których rozrachunku dokonują różne izby lub w różnych walutach, oraz czas i koszty z tym związane.
13. Dom Maklerski uwzględnia kolejno ustalenia z pkt 11.2–11.6 (kryteria) w ten sposób, że wybiera miejsce wykonania zapewniające najlepszą dla Klienta cenę, przy najniższych kosztach oraz największym prawdopodobieństwie zawarcia i rozliczenia transakcji w najkrótszym czasie (czynniki). W przypadku gdy dane miejsce wykonania nie spełnia wszystkich powyższych kryteriów łącznie, Dom Maklerski kieruje się względną wagą czynników wpływających na wybór miejsca wykonania, na którym wykonywane jest zlecenie, określoną w załączniku do niniejszej polityki.
14. Analiza czynników dokonywana jest raz, bezpośrednio przed wykonaniem zlecenia Klienta, oparta jest na bieżących informacjach rynkowych dostępnych Domowi Maklerskiemu w momencie jej przeprowadzania bądź informacjach historycznych – w zależności od charakteru czynnika oraz okoliczności złożenia i charakteru zlecenia, a jej wyniki nie podlegają weryfikacji oraz modyfikacji w trakcie wykonania zlecenia. W szczególności powtórna analiza nie jest

- przeprowadzana w przypadku późniejszej modyfikacji zlecenia przez Klienta, chyba że wykonanie zlecenia nie zostało jeszcze rozpoczęte.
15. Dom Maklerski może określać nową wagę poszczególnych czynników wpływających na wybór miejsca wykonania, w którym wykonywane jest zlecenie, w tym poprzez określenie jej wartości liczbowej, oraz różnicować ją w zależności od kategorii Klienta, charakterystyki zlecenia, cechy instrumentu finansowego będącego przedmiotem zlecenia oraz charakterystyki miejsc wykonania, w których można wykonać dane zlecenie. Dom Maklerski prezentuje aktualny opis względnej wagi poszczególnych czynników w swoim serwisie internetowym dla Klientów, którzy korzystają z tego serwisu, a dla pozostałych udostępnia go w formie przewidzianej w umowie maklerskiej.
  16. Postanowienia pkt 5–7 i 11–15 stosuje się odpowiednio do przekazywania zleceń Klienta do miejsc wykonania, bez ich wykonywania przez Dom Maklerski.
  17. Dom Maklerski może łączyć zlecenie Klienta ze zleceniami innych Klientów lub zleceniami Domu Maklerskiego, o ile powyższa operacja nie zadziała na niekorzyść któregoś z Klientów. W przypadku gdy łączenie zleceń może zadziałać na niekorzyść któregoś z Klientów, ale prawdopodobieństwo takiego zdarzenia jest małe, Dom Maklerski informuje o powyższym Klienta. W innych przypadkach Dom Maklerski nie łączy zleceń. Realizacja połączonych zleceń następuje wg kolejności ich złożenia, w tym w szczególności w przypadku częściowego wykonania zlecenia powstałego z połączenia zleceń. Wielkość zleceń i cena nie wpływają na kolejność wykonania zleceń.
  18. Niniejsza polityka nie gwarantuje, że w każdym przypadku zlecenie Klienta zostanie wykonane lub przekazane z najlepszym dla Klienta skutkiem, uwzględniającym wszelkie przesłanki, którymi kierował się Klient przy składaniu zlecenia.
  19. Niniejsza polityka została przygotowana, aby poinformować Klientów, w jaki sposób Dom Maklerski będzie wykonywał lub przekazywał zlecenia Klientów.
  20. Dom Maklerski będzie wykonywał lub przekazywał zlecenia Klienta, o ile Klient wyraził zgodę na brzmienie niniejszej polityki. Zgodę taką Klient może wyrazić w sposób przewidziany dla zmiany umowy maklerskiej lub w inny, dopuszczalny prawem sposób – wyraźny lub dorozumiany, o ile wola Klienta zostanie wyrażona w sposób nie budzący wątpliwości. Dom Maklerski może zażądać potwierdzenia tej zgody przez Klienta na trwałym nośniku lub takie potwierdzenie sporządzić, w szczególności na podstawie zapisów w systemie informatycznym Domu Maklerskiego.
  21. Dom Maklerski przekazuje na każde żądanie Klienta informacje o wykonaniu lub przekazaniu zlecenia w zakresie pozwalającym na ocenę, czy zlecenie zostało wykonane lub przekazane zgodnie z niniejszą polityką.
  22. Niniejsza polityka podlega nie rzadziej niż raz w roku weryfikacji przez Dom Maklerski pod względem spełniania wymogów określonych przepisami prawa, w tym w szczególności wymogu postępowania mającego na celu uzyskanie najkorzystniejszych wyników dla Klienta.
  23. Niniejsza polityka nie ma zastosowania do Klientów, którzy w relacjach z Domem Maklerskim działają jako uprawnieni kontrahenci, chyba że zażądają oni traktowania ich przez Dom Maklerski jako Klientów profesjonalnych (branżowych) lub detalicznych.
  24. Niniejsza polityka wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2007 roku. Niniejsza polityka w brzmieniu uwzględniającym ostatnią aktualizację obowiązuje od 14 czerwca 2010 roku.

ZAŁĄCZNIK DO POLITYKI WYKONYWANIA ZLECEŃ PRZEZ DOM MAKLERSKI BZ WBK S.A.

OPIS WZGLĘDNEJ WAGI POSZCZEGÓLNYCH CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA WYBÓR MIEJSCA WYKONANIA, W KTÓRYM WYKONYWANE JEST ZLECENIE

1. Dom Maklerski BZ WBK S.A. dokonując wyboru miejsca wykonania, w którym będzie wykonywał zlecenie Klienta, kieruje się najlepszą ceną i najniższymi kosztami dla Klienta, pod warunkiem że dane miejsce wykonania pozwala wykonać zlecenie w całości lub w znacznym zakresie.
2. Jeżeli mimo najlepszej ceny i najniższych kosztów w danym miejscu wykonania nie można wykonać zlecenia w całości lub w znacznym zakresie, Dom Maklerski kieruje zlecenie do miejsca wykonania, w którym takie wykonanie jest możliwe, o ile cena i koszty w tym miejscu wykonania nie odbiegają znacząco od tych ustalonych jako najkorzystniejsze dla Klienta. Jeżeli i ten warunek nie jest spełniony Dom Maklerski kieruje zlecenie do miejsca wykonania z najlepszą ceną i najniższymi kosztami w przypadku zleceń Klientów detalicznych, a w przypadku zleceń Klientów profesjonalnych (branżowych) kieruje je do miejsca wykonania z największym prawdopodobieństwem wykonania zlecenia.
3. W przypadku gdy najlepsza cena i najniższe koszty określone są dla różnych miejsc wykonania, decydujące znaczenie Dom Maklerski przyznaje kosztom w stosunku do zleceń Klientów detalicznych, a prawdopodobieństwu wykonania zlecenia w stosunku do zleceń Klientów profesjonalnych (branżowych).
4. Jeżeli ustalone dla różnych miejsc wykonania koszty dla Klientów detalicznych i prawdopodobieństwo realizacji transakcji dla Klientów profesjonalnych (branżowych) nie różnią się znacząco od siebie w ramach danego kryterium, o wyborze miejsca wykonania decyduje cena, a następnie odpowiednio prawdopodobieństwo realizacji zlecenia i koszty, oraz – w dalszej kolejności – czas wykonania zlecenia i prawdopodobieństwo rozliczenia.

ZAŁĄCZNIK DO POLITYKI WYKONYWANIA ZLECEŃ PRZEZ DOM MAKLERSKI BZ WBK S.A.

OKREŚLENIE MIEJSC WYKONANIA ZLECENIA W ODNIESIENIU DO POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ MIEJSC WYKONANIA POZWALAJĄCYCH DOMOWI MAKLERSKIEMU BZ WBK S.A. W SPOSÓB STAŁY WYPEŁNIAĆ OBOWIĄZEK UZYSKANIA MOŻLIWIE NAJLEPSZEGO WYNIKU DLA KLIENTA.

Dom Maklerski wykonuje zlecenia Klienta w następujących miejscach wykonania:

- 1) GPW – w zakresie instrumentów finansowych notowanych w tym miejscu wykonania;
- 2) BondSpot, Catalyst, Wiener Borse, NYSE, NYSE Euronext, Nasdaq, NasdaqOMX, Xetra, Borsa Italiana, SIX Swiss Exchange, London SE, CME Group, NYSE Liffe – w zakresie instrumentów finansowych notowanych w tych miejscach wykonania;
- 3) w alternatywnym systemie obrotu – NewConnect – w zakresie instrumentów finansowych notowanych w tym miejscu wykonania,

o ile przewiduje to umowa maklerska, a zlecenie jest możliwe do wykonania w danym miejscu wykonania.

Dom Maklerski wykonuje zlecenia w poszczególnych miejscach wykonania za pośrednictwem niżej wskazanych Zagranicznych Brokerów: Wiener Borse, NYSE, NYSE Euronext, Nasdaq, NasdaqOMX, Xetra, Borsa Italiana, SIX Swiss Exchange, London SE – Credit Suisse Zurich, CME Group, NYSE Liffe – Credit Suisse Securities (Europe) Ltd.

Dom Maklerski przekazuje zlecenia Klientów do następujących miejsc wykonania:

- 1) BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 2) Superfund Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 3) Legg Mason Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 4) BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 5) ING Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 6) Skarbiec Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 7) Amplico Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 8) Noble Funds Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 9) Opera Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 10) DWS Polska Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- 11) Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Allianz Polska S.A.

w zakresie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez wskazane powyżej Towarzystwa, znajdujących się w ofercie Domu Maklerskiego,

12) emitenci instrumentów finansowych lub podmioty wyznaczone do wykonywania zleceń w związku z ofertami tych emitentów, w zakresie instrumentów finansowych danego emitenta, w oferowaniu których pośredniczy Dom Maklerski.

INFORMACJA NA TEMAT OBOWIĄZKÓW PODATKOWYCH KLIENTÓW

Poniżej zamieszczono jedynie ogólne informacje podatkowe dotyczące Domu Maklerskiego BZ WBK S.A. i Klientów.

Ze względu na fakt, iż obowiązki podatkowe zależą od indywidualnej sytuacji Klienta i miejsca dokonywania inwestycji, w celu ustalenia szczegółowych obowiązków podatkowych wskazane jest zasięgnięcie porady doradcy podatkowego.

Szczególne zasady opodatkowania osób fizycznych niemających miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także osób prawnych niemających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedziby lub zarządu przewidują stosowne umowy międzynarodowe.

Niniejsze informacje, prawdziwe na moment ich sporządzenia, mogą ulec zmianie, dlatego w każdym przypadku Klient powinien sam sprawdzić aktualne przepisy prawa lub zasięgnąć porady doradcy podatkowego. Dom Maklerski BZ WBK S.A. przekazuje niniejsze informacje w celu ułatwienia Klientowi oceny konsekwencji podatkowych inwestowania i nie ponosi odpowiedzialności za skutki zastosowania się do nich lub ich zignorowania. Dom Maklerski BZ WBK S.A. okresowo aktualizuje niniejsze informacje i każdorazowo udostępnia aktualne wersje w swoim serwisie internetowym pod adresem www.dmbzwbk.pl oraz w Punktach Obsługi Klientów. Zmienione informacje na temat obowiązków podatkowych co do zasady nie są ponownie dostarczane Klientom, którzy już otrzymali ich wcześniejszą wersję.

Opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych reguluje ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą”.

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem dochodów określonych w ustawie oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku (art. 9 ust. 1 ustawy). Dochodem ze źródła przychodów, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania osiągnięta w roku podatkowym. Jeżeli koszty uzyskania przekraczają sumę przychodów, różnica jest stratą ze źródła przychodów (art. 9 ust. 2 ustawy).

Na podstawie przepisu art. 30b ust. 1 ustawy, od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych i z realizacji praw z nich wynikających oraz z odpłatnego zbycia udziałów w spółkach mających osobowość prawną oraz z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną albo wkładów w spółdzielniach w zamian za wkład niepieniężny w postaci innej niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część, podatek dochodowy wynosi 19% uzyskanego dochodu.

Przepisu art. 30b ust. 1 ustawy nie stosuje się, jeżeli odpłatne zbycie papierów wartościowych i pochodnych instrumentów finansowych oraz realizacja praw z nich wynikających następuje w wykonywaniu działalności gospodarczej (art. 30b ust. 4 ustawy).

Dochodów, o których mowa w art. 30b ust. 1 ustawy, nie łączy się z dochodami opodatkowanymi na zasadach ogólnych (m.in. ze stosunku pracy) oraz uzyskiwanych z prowadzonej działalności gospodarczej (art. 30b ust. 5 w zw. z art. 27 i art. 30c ustawy).

Dom Maklerski BZ WBK S.A. jest obowiązany zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy, w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym, przesłać Klientowi (podatnikowi) oraz urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca zamieszkania Klienta (podatnika), a w przypadku Klienta (podatnika), o którym mowa w art. 3 ust. 2a ustawy (niemającego miejsca zamieszkania w Polsce), urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych – imienne informacje o wysokości dochodu Klienta, o którym mowa w art. 30b ust. 2 ustawy, sporządzone według ustalonego wzoru (PIT-8C).

W imiennej informacji o wysokości dochodu Klienta (PIT-8C) Dom Maklerski BZ WBK S.A. uwzględnia koszty:

1. bezpośrednio przypisane do konkretnej transakcji – koszt nabycia odpłatnie zbywanego papieru wartościowego;
2. poniesione przez Klienta (podatnika) w roku podatkowym związane z obsługą rachunków papierów wartościowych przez Dom Maklerski BZ WBK S.A., w celu uzyskania przychodu, np. koszty prowizji, w tym prowizji kupna i sprzedaży, poniesione w roku podatkowym koszty związane z prowadzeniem lub założeniem rachunku.

Dom Maklerski BZ WBK S.A. nie jest płatnikiem tego podatku. Po zakończeniu roku podatkowego podatnik jest obowiązany w odrębnym zeznaniu podatkowym (art. 45 ust. 1a pkt 1 ustawy) wykazać dochody uzyskane w roku podatkowym z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, w tym również dochody, o których mowa w art. 24 ust. 13 ustawy (z odpłatnego zbycia pożyczonych papierów wartościowych) i dochody z odpłatnego zbycia pochodnych instrumentów finansowych, a także dochody z realizacji praw z nich wynikających oraz z odpłatnego zbycia udziałów w spółkach mających osobowość prawną oraz z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną albo wkładów w spółdzielniach w zamian za wkład niepieniężny w postaci innej niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część, i obliczyć należny podatek dochodowy (art. 30b ust. 6 ustawy).

Na podstawie przepisu art. 30a ust. 1 ustawy, od uzyskanych dochodów z:

1. odsetek i dyskonta od papierów wartościowych;
2. dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych;
3. dochodu z tytułu udziału w funduszach kapitałowych;
4. odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, prowadzonych przez podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, z wyjątkiem środków pieniężnych związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą;
5. dochodu oszczędzającego na indywidualnym koncie emerytalnym z tytułu zwrotu albo częściowego zwrotu, w rozumieniu przepisów o indywidualnych kontach emerytalnych, środków zgromadzonych na tym koncie pobiera się 19% zryczałtowany podatek dochodowy, z zastrzeżeniem art. 52a ustawy regulującego przypadki zwolnienia od podatku dochodowego.

Zryczałtowany podatek uzyskany od dochodów z odsetek i dyskonta, dywidend i innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, jak również odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, prowadzonych przez podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, z wyjątkiem środków pieniężnych związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą, pobierany jest bez pomniejszania przychodu o koszty uzyskania przychodu (art. 30a ust. 6 ustawy).

Zryczałtowany 19% podatek obliczany, pobierany i odprowadzany jest przez płatnika na rachunek bankowy właściwego urzędu skarbowego. Płatnikiem jest podmiot, który dokonuje wypłaty środków z tytułu uzyskanych dochodów ze źródeł wymienionych w art. 30a ust. 1 ustawy (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i ich jednostki organizacyjne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które dokonują świadczeń z tytułu uzyskanych dochodów ze źródeł wymienionych w art. 30a ust. 1 ustawy).

Dochodu uzyskanego z tytułu udziału w funduszach kapitałowych nie pomniejsza się o straty z tytułu udziału w funduszach kapitałowych oraz inne straty z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych poniesione w roku podatkowym i latach poprzednich (art. 30a ust. 5 ustawy). O wysokość straty ze źródła przychodów, poniesionej w roku podatkowym, można obniżyć dochód uzyskany z tego źródła w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty (art. 9 ust. 3 ustawy).

Przepisy art. 30a ust. 1 pkt 1–5 oraz art. 30b ust. 1 ustawy stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania lub niepobranie (niezapłacenie) podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji (art. 30a ust. 2 oraz art. 30b ust. 3 ustawy).

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie są okresowo aktualizowane i każdorazowo udostępniane przez Dom Maklerski BZ WBK S.A. w serwisie internetowym pod adresem www.dmbzwbk.pl oraz w Punktach Obsługi Klientów. O ile obowiązek taki nie wynika z przepisów obowiązującego prawa, zmienione informacje nie są ponownie dostarczane Klientom, którzy otrzymali ich wcześniejszą wersję.

Stan na 14 czerwca 2010 r.